TEKST • MART-JAN PAUL

MILJOENEN ISRAËLIETEN

Hoe leidde Mozes zo'n groot volk uit Egypte?

Wie Numeri 1:46 leest kan ervan uitgaan dat de Israëlieten uit Egypte trokken met 603.550 mannen. Het totale volk – vrouwen en kinderen meegeteld – zou dan ongeveer 2,5 miljoen mensen beslaan. Maar het probleem is: een paar eeuwen eerder startte vader Jakob met 66 mannelijke nakomelingen, toen hij naar Jozef in Egypte trok (Gen. 46:26). Kan het volk in die korte tijd zo snel zijn gegroeid? En stel dat Mozes een volk van deze grootte door de woestijn leidde, leverde dat dan niet heel veel logistieke problemen op?

Als je in de Bijbel leest over de Israëlieten – hoe ze Egypte verlieten en door de Schelfzee de woestijn in trokken – dan kunnen er vragen rijzen over de grootte van het volk. Zoals:

- De Statenvertaling meldt dat de Israëlieten 'bij vijven' uit Egypte trokken (Exo. 13:18). De vertaling is onzeker, maar gesteld dat er 5 Israëlieten naast elkaar liepen, dan vormde het volk een rij van een half miljoen mensen achter elkaar. Als elke persoon een meter nodig heeft, betekent dit een optocht van 500 kilometer. Hoe kan men dan in één nacht door de zee zijn getrokken (Exo. 14:20-24)?
- Volgens Numeri 2 legerden de stammen zich rond de tabernakel. De vele tenten, looppaden, ruimten voor het vee en alle benodigdheden vergen, uitgaande van een miljoenenvolk, algauw een oppervlakte van meer dan 50 vierkante kilometer. Maar uit Exodus 33:8-10 blijkt dat het kamp klein en overzichtelijk was, zodat iedereen Mozes kon zien vanuit de ingang van zijn tent…
- Hoe konden zo veel mensen voldoende hebben aan 12 waterbronnen en 70 palmbomen in de oase Elim (Exo. 15:27)?
- Hoe kan dit miljoenenvolk 'het kleinste van de volken' genoemd worden (Deut. 7:7)?

GEBRUIKELIJKE VERTALING

J.J. Davis geeft in zijn boek *Biblical Numerology* een verdediging van deze gebruikelijke vertaling van de getallen. Hij acht het mogelijk dat de Israëlieten bij hun vertrek uit Egypte in een colonne trokken van 1000 mensen breed, waardoor er maar 2000 achter elkaar hoefden te lopen (uitgaande van twee miljoen mensen). Dan is de stoet hooguit 3 kilometer lang geweest.
De auteur beantwoordt de vraag over de watervoorziening tijdens de woestijnreis met de opmerking dat God water gaf wanneer dat nodig was. En misschien hebben de Israëlieten wel waterreservoirs (cisternen) gemaakt om het regenwater langere tijd te kunnen opslaan?

ANDERE VERTALING

De meeste uitleggers, onder wie ook zij die uitgaan van de betrouwbaarheid van de Bijbel, vinden Davis' argumenten niet overtuigend. In de aanduidingen voor getallen in Numeri (en op veel andere plaatsen) staat het woord *'eleph*, dat doorgaans met 'duizend' wordt vertaald. Archeoloog W.M. Flinders Petrie maakte er al op attent dat dit woord nog een andere betekenis heeft, namelijk: groep, familie, eenheid. Mogelijk is die betekenis ook van toepassing op de getallen die over de grootte van het volk gaan. In dat geval moet je bijvoorbeeld de 46 *'eleph* (meervoud) en 500 man van de stam Ruben (Num. 1:21) niet opvatten als 46.500 man, maar als 46 eenheden met in totaal 500 man. Zodra je in Numeri 1:46 het woord als 'eenheid' opvat, is het totale aantal mannen geen 603.550, maar 598 groepen die bij elkaar 5550 man vormen.
Deze opvatting veronderstelt dat er oorspronkelijk '598 *'eleph* met 5550 mannen' stond. Op een later moment hebben de overschrijvers dan de term niet meer begrepen als 'eenheid' maar als 'duizend'. Toen werden de 598 *'eleph* tot 598.000 en vervolgens ten onrechte opgeteld bij de 5550. Als je het woord *'eleph* op deze wijze uitlegt, telde het volk in de woestijntijd tussen de 25.000 en 40.000 mensen, en was het dus geen miljoenenvolk.

Bovenstaande uitleg lost veel problemen op, maar niet alle. De grote getallen in onder meer Numeri stellen uitleggers nog steeds voor vragen. Het is met de huidige stand van onderzoek niet mogelijk om tot een sluitende verklaring te komen. Wellicht dat er nog archeologische vondsten worden gedaan die meer duidelijkheid verschaffen. w

> **Miljoenen mensen die voldoende hadden aan twaalf bronnen?**

• **WEET MEER:**
M.J. Paul, *Struikelblokken*, De Banier, ISBN 9789087182854, 300 pagina's, €16,95.